

Quicksan Wet natuurbescherming

Evenementenlocatie Military Boekelo

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Stichting CCI Boekelo

[REDACTED]

Postbus 535

7500 AM Enschede

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

[REDACTED]

[REDACTED]

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 201447

Datum: 13-9-2021

Projectleider: [REDACTED]

Opgesteld: [REDACTED]

Gecontroleerd: [REDACTED]

Status: Definitief

Versie: 7

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
2	Huidige situatie en het evenement.....	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Het evenement Military Boekelo.....	10
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Bescherming van soorten	13
3.3	Bescherming van gebieden	13
4	Methode.....	15
4.1	Inleiding	15
4.2	Bureauonderzoek	15
4.3	Terreinbezoek	15
5	Beschermde soorten	16
5.1	Planten	16
5.2	Zoogdieren	16
5.2.1	Vleermuizen	16
5.2.2	Overige zoogdieren	22
5.3	Vogels	25
5.4	Reptielen	26
5.5	Amfibieën	27
5.5.1	Onderzoek amfibieën crosspoel	27
5.5.2	Inleiding	30
5.5.3	Veldonderzoek	30
5.5.4	Onderzoeksopzet	31
5.5.5	Onderzoeksresultaten.....	31
5.5.6	Conclusie onderzoek	32
5.5.7	Effecten	33
5.6	Vissen	34
5.7	Ongewervelden	34
6	Conclusie	35
6.1	Beschermde soorten	35
6.1.1	Algemene zorgplicht	36
6.2	Bescherming gebieden	36
6.3	Geldigheid rapportage	36

Bijlage 1 Terreininrichting Military Boekelo	39
Bijlage 2 Wettelijk kader natuurwetgeving	46

1 Inleiding

Men is voornemens om in Boekelo (gemeente Enschede) de Military Boekelo te organiseren. Dit betreft één van de grootste paarden topsportevenementen van Nederland.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling (evenement) gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming. Andere mogelijke effecten, zoals de voorafgaande onderhoudswerkzaamheden aan bestaande, permanent aanwezige hindernissen op het crossparcours, worden ook in deze natuurtoets meegenomen.

Het verkrijgen van een ontheffing voor de Wet natuurbescherming voor het houden van een evenement is niet mogelijk. Een evenement mag nooit afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van alle beschermde soorten. De provincie Overijssel heeft speciaal voor buitenevenementen de folder “Evenementen en natuurbescherming” beschikbaar gesteld. Deze folder vormt een leidraad van het bevoegd gezag voor het omgaan met beschermde soorten en buitenevenementen. Adviezen en aanbevelingen afkomstig uit deze folder zijn meegenomen in deze natuurtoets.

Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

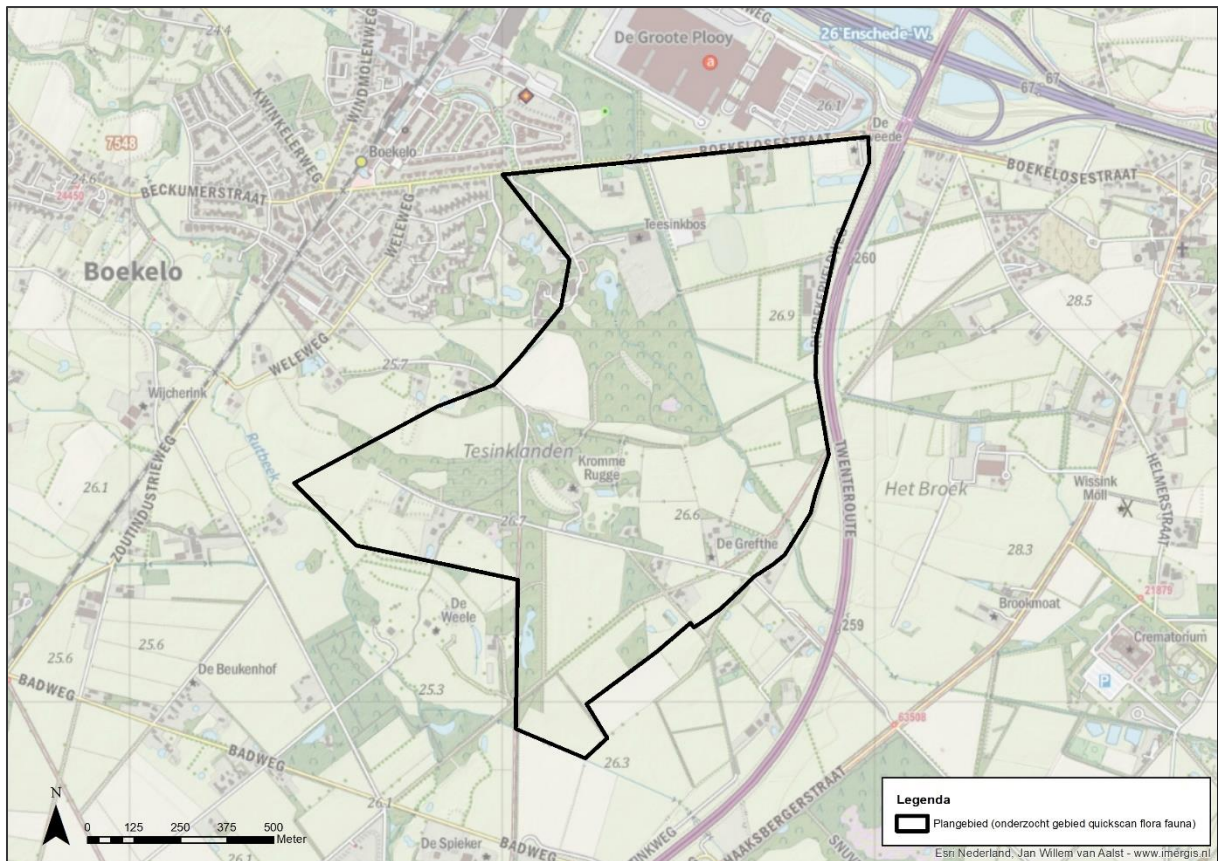
De effecten van het evenement (natuurtoets) gaan verder dan het aangewezen plangebied (afbeelding 1). De zone rondom het plangebied wordt eveneens in deze effectenbeoordeling meegenomen.

2 Huidige situatie en het evenement

2.1 Huidige situatie

De evenementenlocatie Military Boekelo ligt in de gemeente Enschede en provincie Overijssel. De locatie ligt in het deelgebied Tesinklanden e.o. en ligt ten zuidoosten van het dorp Boekelo. Het plangebied bestaat uit een afwisselend cultuurlandschap met bos, poelen, vijvers, agrarische percelen, houtwallen en houtsingels. In het plangebied staan diverse hindernissen van het paardencrossparcours. Aan de noordoostkant van het plangebied loopt de Teesinkbeek. De Teesinkbeek stroomt door het Teesinkbos, een natuurterrein in eigendom en beheer bij Landschap Overijssel. Ten noorden van Teesinkbos is een manage en springcrossparcours aanwezig (Smelt). Langs deze manage stroomt de Broekheurnerbeek die wordt omgeven door hoogopgaande en beekbegeleidende beplanting. In en rond het plangebied liggen diverse (agrarische) erven met bijhorende bebouwing. Deze erven zijn te bereiken via de Teesinklandenweg en de Teesinkweg. In het plangebied is geen verlichting aanwezig, met uitzondering van erfverlichting op de woonerven en op enkele kruisingen van wegen. In afbeelding 2 worden enkele foto's van het plangebied getoond. Deze foto's zijn gemaakt op het moment van het veldbezoek op 20 januari 2021.

De huidige omgevingsvergunning voor het gebruik van het terrein (plangebied) en crosscountryparcours loopt in augustus 2021 af. Deze omgevingsvergunning was destijds verleend voor een periode van 4 jaar. De nieuwe tijdelijke omgevingsvergunning voor dit evenement zal een langere looptijd hebben, namelijk 6 jaar. De huidige erfpachtovereenkomst van het betreffende gebied geldt voor onbepaalde tijd.

Afbeelding 1. Ligging plangebied. Boven met topografische kaart (van Aalst, 2020), onder met luchtfoto 2018 (ESRI, 2020).

Afbeelding 2. Impressie plangebied, situatie op 20 januari 2021. Foto's zijn gemaakt in volgorde van het crossparcours van zuid naar noord.

2.2 Het evenement Military Boekelo

Inleiding

De Military Boekelo is een jaarlijks terugkerend wedstrijd-evenement. Het evenement zal in beginsel plaatsvinden in 2021 tot en met 2025. Tabel 1 geeft een overzicht van geplande evenementdata voor de komende 5 jaar. Genoemde data zijn de officiële wedstrijddagen van het evenement. Voor hetzelfde evenement vorig jaar is door de gemeente Enschede een evenementenvergunning verleend (kenmerk V-2019-1899 1900067587). De week van de Military duurt van zondag tot en met de zondag een week later (duur van 1 week). Buiten de wedstrijdtijden om worden diverse activiteiten georganiseerd, zoals livemuziek.

Tabel 1. Overzicht evenementdata.

Jaartal	Datum
2021	3 oktober tot en met 10 oktober
2022	2 oktober tot en met 9 oktober
2023	1 oktober tot en met 8 oktober
2024	6 oktober tot en met 13 oktober
2025	5 oktober tot en met 12 oktober

Het evenemententerrein

In bijlage 1 worden tekeningen van het in te richten evenemententerrein weergegeven. Op deze tekeningen worden onder andere de inrichting van het hoofdterrein, kassaplein, stallen, crossparcours en de calamiteitenroutes getoond. Het evenement bestaat onder andere uit een paardencross, een zogeheten “crosscountryparcours” (alleen op de zaterdag, eenmaal per evenementjaar). Op de laatste pagina van bijlage 1 wordt het crosscountryparcours met nummers en hindernissen weergegeven. Honden zijn tijdens het evenement toegestaan **mits aangelijnd**. Tijdens het evenement wordt **geen** vuurwerk afgestoken. Ook wordt er een afvalplan opgesteld om zwerfvuil in het gebied te voorkomen.

Parkeren

De parkeergelegenheden voor dit evenement liggen ten noorden van het plangebied in landbouwgebied ter hoogte van de Boekelosestraat (zie bijlage 1). Het gaat hier om twee soorten parkeergelegenheden: fietsparkeerplaats en een parkeerplaats voor de crew (auto's). De fietsparkeerplaatsen en de parkeerplaats van de crew liggen op het perceel ten zuiden van de Boekelosestraat. Het betreft hier een akkerperceel (agrarisch perceel) van ruim 16 hectare groot. Genoemde parkeerplaatsen vallen allebei binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied zoals getoond in afbeelding 1.

De overige parkeerplaats (auto of bus) voor het evenement betreft parkeerplaats Het Rutbeek, deze ligt buiten de begrenzing van het onderzoeksgebied. Het Rutbeek heeft een omgevingsvergunning voor verschillende activiteiten en evenementen op deze locatie. Dit evenement, de Military Boekelo, valt ook onder deze omgevingsvergunning. Het parkeerterrein Het Rutbeek maakt om die reden geen onderdeel uit van deze natuurtoets.

Tijd en geluid

De tijden van het evenement (volgens de evenementenvergunning) is van 9.00 uur in de ochtend tot maximaal 23.00 uur in de avond. Diverse programmaonderdelen duren hier tot maximaal 20.00 uur in de avond. Uitzonderingen hierop zijn de donderdagen en de vrijdagen, deze duren tot maximaal 23.00 uur in de avond. Het geluid afkomstig van het muziekterrein zal zich beperken tot het hoofdpodium en directe omgeving daarvan. Het evenement moet zich daarnaast houden aan de eerdergenoemde geluidsvoorschriften die zijn opgesteld in de Evenementenvergunning (Gemeente Enschede, 2019). Luidsprekers worden dusdanig op het hoofdpodium opgesteld, dat deze alleen geluid produceert in het midden van het terrein en de beperkte ruimte daaromheen. Daarnaast worden er geen werkzaamheden aan het podium verricht tussen 23.00 uur in

de avond en 07.00 uur in de ochtend. Het verwijderen van licht en geluid is wel binnen deze tijd toegestaan (Gemeente Enschede, 2019). Geluidsgolven boven de 16 kHz worden gefilterd.

Verlichting

Tijdens het evenement wordt gebruik gemaakt van verlichting. Deze verlichting wordt alleen toegepast op specifieke momenten en plaatsen. Zo wordt verlichting toegepast bij livemuziek en in de avond op plekken met aanlooproutes, horecagelegenheden, parkeerplaatsen enzovoorts. Verlichting van het terrein wordt beperkt tot het noodzakelijke met betrekking tot verkeer en veiligheid en is gericht op verhardingen en niet op gebouwen of beplantingen en/ of bosranden. Belangrijk is ook om aan te geven dat het evenement voor het grootste deel overdag bij daglicht plaatsvindt en dat de verlichting maar gedurende een beperkte periode van duisternis wordt ingezet. In de nacht wordt alle verlichting uitgeschakeld, met uitzondering van de noodverlichting voor de beveiliging. Vanwege veiligheidsoverwegingen wordt deze vorm van verlichting teruggebracht naar een maximale lichtsterkte van 5% van de totale lichtcapaciteit.

Op- en afbouw evenement

Het opbouwen van het evenement zal 10 dagen in beslag nemen. De op- en afbouw vindt uitsluitend overdag plaats. Als we 2021 als voorbeeld nemen, dan is het de bedoeling dat op maandag 27 september 2021 de opbouw van het evenement zal plaatsvinden. De afbouw van het evenement zal 5 dagen in beslag nemen. Voor 2021 zal dit betekenen dat men het terrein volledig schoon heeft opgeleverd op uiterlijk vrijdag 15 oktober 2021. Er vinden geen structurele wijzigingen plaats ten behoeve van het evenement zoals het kappen van bomen of snoeiwerkzaamheden. Tevens worden er geen gebouwen gesloopt of sloten/watergangen gedempt.

Bezoekersaantallen

Met een totaal aantal bezoekers van circa 65.000 is het een van de grootste buitensport evenementen van Nederland. De verwachte bezoekersaantallen van dit evenement zijn als volgt (tabel 2):

Tabel 2. Maximale bezoekersaantallen per dag

Dag	Aantal bezoekers	Type vervoer
Zondag tot en met woensdag	2.500	75% komt met de auto - 25% komt met fiets.
Donderdag en vrijdag	5.000	50% komt met de auto- 25% komt met de shuttlebus en de overige 25% komt met fiets.
Cross op de zaterdag	50.000	50% komt met de auto- 30% komt met openbaar vervoer en de overige 20% komt met fiets.
Zondag	7.500	50% komt met de auto- 20% komt met openbaar vervoer en de overige 30% komt met fiets.

De piek van het aantal bezoekers is het hoogst op de zaterdag, dan vindt ook de cross plaats. Genoemde aantallen in tabel 2 zijn maximale aantallen, in de praktijk liggen deze bezoekersaantallen lager. In verband met de vergunning is ervoor gekozen om van het maximaal aantal bezoekers uit te gaan.

Overige werkzaamheden

Andere bijkomende werkzaamheden, die zich voor het evenement plaatsvinden, betreffen de onderhoudswerkzaamheden aan bestaande hindernissen en routes van het crossparcours. Dit betreft reparatie, plaatsing en onderhoud. Voor een groot deel worden de hindernissen onderhouden en geplaatst, gelijktijdig met de opbouw van de cross. Opslag, onderhoud en nieuwbouw gebeurt in een hal op het hoofdterrein.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Bij evenementen gelden geen vrijstellingen. Bijlage 2 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet Natuurbescherming is een nationale Wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 2,5 km afstand (hemelsbreed) ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen en op ongeveer 5 km afstand (hemelsbreed) ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Witte Veen. De aard van de

voorgenomen ontwikkeling (evenement) maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden, is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten:

Het terrein zelf ligt niet binnen Natura 2000. Wel liggen er diverse Natura 2000 gebieden in de omgeving. Een stikstofberekening middels AERIUS-Calculator is altijd noodzakelijk om de precieze uitstoot en depositie van stikstof en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen (AERIUS, 2021). Deze stikstofberekening wordt separaat opgeleverd en maakt geen onderdeel uit van deze natuurtoets.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) is geraadpleegd. De NDFF heeft meer dan honderd miljoen gevalideerde waarnemingen door heel Nederland. Deze database bevat beschermde, zeldzame tot zeer zeldzame en algemeen voorkomende plant- en diersoorten in Nederland. Deze database is in een ruime omgeving rondom het plangebied geraadpleegd voor de periode 2011-2021;
- de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied;
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de omgeving Boekelo en Enschede breed uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database;
- er is contact gelegd met terrein behorende organisatie Landschap Overijssel. Het gaat hier om specifieke informatie over de aanwezigheid van beschermde en specifieke soorten.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door [REDACTED] uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 20 januari 2021 bij 7°C, bewolkt weer en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de voorkomende soorten flora en fauna. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Vanuit recente verspreidingsgegevens zijn er ook geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten. De NDFF en recente verspreidingsgegevens zijn geraadpleegd, deze bronnen bevatten zeldzame tot zeer zeldzame, specifieke soorten, waarbij ten tijde van het veldbezoek gelet werd op bijzondere groeiplaatsomstandigheden van deze soorten. Op basis van een biotopenanalyse is het plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van deze beschermde soorten (verwachting). Er zijn geen bijzonderheden of groeiplaatsen van beschermde plantensoorten aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek zijn wel algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen zoals grote brandnetel, gewone braam, brede stekelvaren, Engels raaigras, bochtige smele en fioringras. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop ook niet verwacht, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek is niet aan de orde.

Conclusie: beschermde plantensoorten komen niet voor. Nader onderzoek of extra maatregelen in het kader van beschermde flora is niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in verschillende functies: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In en direct rond het plangebied zijn diverse vleermuissoorten te verwachten. Het gaat om gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

zijn geraadpleegd, met het doel om te komen tot een breed onderbouwde effectenbeoordeling voor vleermuizen bij evenementen in het algemeen, en voor het evenemententerrein van Vliegveld Twenthe in het bijzonder. Tot slot is het onderzoek van Tauw opgenomen in de toetsing Wet natuurbescherming voor het nieuwe bestemmingsplan door bureau Waardenburg (■■■■■, 2018). In de rapportage van ■■■■■ zijn aanvullend op de door Tauw geraadpleegde bronnen nog een aantal nationale en internationale onderzoeken geraadpleegd in de beoordeling van effecten op ondermeer vleermuizen.

De bovengenoemde onderzoeken hebben betrekking op een ander gebied dan het terrein van de Military Boekelo. Ook is het evenement van de Military op een aantal aspecten afwijkend van de beschreven evenementen en activiteiten, en in die zin uniek. Van belang is echter de soortspecifieke informatie in genoemde onderzoeken over effecten op (soorten) vleermuizen. In die zin hoort een vleermuis tijdens een evenement op de Military niet anders, dan tijdens een evenement op Vliegveld Twenthe en zal geluid tot vergelijkbare effecten leiden, waarbij er uiteraard rekening wordt gehouden met gebiedsspecifieke omstandigheden.

Net als bij de evenementenlocatie Vliegveld Twenthe dient ook het evenement van de Military zich te houden aan regelgeving ten aanzien van ondermeer geldende geluidsnormen. In die zin kunnen er geen verschillen ontstaan die leiden tot andere, onvergelijkbare effecten op vleermuizen op de Military in vergelijking met de evenementenlocatie Vliegveld Twenthe. In de nu volgende effectenbeoordeling verwijzen we daarom regelmatig naar de vermelde onderzoeken en literatuurbronnen, die dus gestoeld zijn op meerdere uitgebreide literatuurstudies van enkele tientallen nationale en internationale onderzoeken.

Het evenement van de Military in perspectief

Vleermuizen zijn schemer- en nachtactieve dieren. De Military vindt grotendeels overdag plaats als de vleermuizen aanwezig zijn in hun verblijfplaatsen in gebouwen of in boomholtes. Op drie momenten tijdens de Military is sprake van (muziek)activiteiten in de buitenlucht tot maximaal 23.00 uur in de avond. Het gaat ondermeer om live-muziek. Begin oktober gaat rond 19.00 uur de zon onder en niet veel later start de periode waarin vleermuizen actief worden (<https://zonsonderqanq.info/enschede>). Afhankelijk van de weers- en jachtomstandigheden zullen de vleermuizen rond uiterlijk zonsopkomst om 07.00 uur <https://zonsonderqanq.info/enschede> weer terugkeren naar hun verblijfplaatsen.

Het is belangrijk om te vermelden dat buiten de periode van de Military in en rond het plangebied ook regelmatig intensieve menselijke activiteit aanwezig is. Zo is het Teesinkbos een bekend en geliefd gebied voor wandelaars en wordt het sportpark gebruikt voor diverse sportactiviteiten, zowel overdag als 's avonds met buitenverlichting. Ook op het terrein van de manege, straks het muziekterrein tijdens de Military, is rond de paardenbak hier buitenverlichting aanwezig. In die zin is er zeker geen sprake van een ongestoorde situatie en hebben in en rond het plangebied aanwezige (vleermuis)soorten zich aangepast aan de situatie en omstandigheden.

Hoewel bovengenoemde aspecten niet van belang zijn voor de vraag óf het evenement kan leiden tot het opzettelijk verstoren van vleermuizen (in strijd met artikel 3.5 lid 2) of aantasting van verblijfplaatsen (in strijd met artikel 3.5 lid 4), vinden we het belangrijk om deze aspecten wel te noemen in het kader van een totale beoordeling van effecten.

Effecten op vleermuizen

Met het organiseren van het evenement kunnen de volgende verstorende effecten optreden:

1. Verstoring door geluid.
2. Verstoring door licht.
3. Verstoring door menselijke aanwezigheid/gebruik van materieel/bewegingen (optische verstoring).

Verstoring door geluid: verblijfplaatsen

Het geluidsspectrum van muziek is breed: van 20 tot 20.000 Hz. In muziek worden hoge tonen (>8 kHz) meestal niet hard (weinig dB) gespeeld, want dat wordt door mensen als onprettig ervaren (Wansink, 2018).

Effecten door geluid op vleermuizen in verblijfplaatsen kunnen worden uitgesloten omdat hoogfrequent geluid niet in deze gebufferde ruimtes in boomholten en/of gebouwen doordringt (■■■■■■■■■■ 2018). Het zijn juist deze hoogfrequente geluiden die de vleermuizen gebruiken, ondermeer voor communicatie in de verblijfplaats. Luide, laag frequente geluiden kunnen enigszins doordringen tot in een verblijfplaats, bijvoorbeeld een boomholte. Er is tijdens het veldbezoek extra aandacht besteed aan mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen en gebouwen, in het bijzonder in de omgeving van de (muziek)podia op het evenemententerrein. Deze zijn niet vastgesteld. Bovendien hebben veel bomen hier een beperkte leeftijd en diameter zodat ze geen holte (als verblijfplaats) kunnen bevatten. De vleermuistoren, een bekende verblijfplaats, ligt op een afstand van ruim 100 meter van het dichtstbijzijnde podium en is omringd door bomen en beplanting. Deze afstand, in combinatie met het feit dat de robuuste, stenen toren niet alleen weersinvloeden maar ook geluid sterkt buffert, maakt het niet waarschijnlijk dat het geluid van het evenement leidt tot opzettelijke verstoring van vleermuizen of het functioneren van deze verblijfplaats aantast.

■■■■■■■■■■ (2017) vond ook geen effect op het gebruik van de verblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuis in bomen en gebouwen bij het onderzoek voor, tijdens en na het Airforce Festival. Monitoringsonderzoek van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in gebouwen op het Airforce Festival toont eenzelfde beeld (■■■■■■■■■■ 2018). Een verblijfplaats die zich in een van de gebouwen bevond waar muziek met een sterkte van 85 tot 103 dB(A) werd gedraaid, werd op dat moment door gewone dwergvleermuizen gebruikt. Anderhalve week later was de verblijfplaats nog steeds in gebruik. De ongevoeligheid voor geluid als vleermuizen in hun verblijfplaatsen zitten, blijkt ook uit een figuur in het rapport van Wansink waarin (hoge) geluidscontouren en verblijfplaatsen samen worden weergegeven (■■■■■■■■■■, 2018). Volgens ■■■■■■■■■■ (2016) zijn effecten op vleermuizen door geluid alleen te verwachten tijdens hun actieve periode, dus tijdens de jacht of op hun vliegroute, omdat ze dan óf geluid gebruiken om zich te oriënteren en te foerageren óf luisteren naar geluiden die prooien maken. Alleen luide, laagfrequente geluiden kunnen doordringen tot in de verblijfplaats in bijvoorbeeld een boomholte. Er zijn geen aanwijzingen dat dit de functionaliteit van de verblijfplaats in negatieve zin beïnvloed. Samengevat wordt geconcludeerd dat (muziek)geluid van het evenement naar verwachting niet leidt tot een opzettelijke verstoring van vleermuizen in hun verblijfplaatsen (in strijd met art. 3.5 lid 2) of tot een aantasting van verblijfplaatsen of het functioneren hiervan (in strijd met artikel 3.5 lid 4).

Verstoring door geluid: vliegroutes en foerageergebieden

De meeste vleermuissoorten gebruiken uitsluitend hoogfrequente geluiden (> 20 kHz) om zich te oriënteren en te foerageren; zij worden actieve luisteraars genoemd. Hun roep overlapt nauwelijks met door mensen gehoord omgevingsgeluid. Het gaat om soorten als gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis. Van verstoring door geluid is bij deze soorten dan ook geen sprake (■■■■■■■■■■ 2018).

Passieve luisteraars, in Nederland drie soorten namelijk gewone grootoorvleermuis, Bechsteins vleermuis en vale vleermuis, gebruiken laag frequente geluiden (18-20 kHz) en zijn zelfs in staat om prooien te lokaliseren op basis van het geluid dat de prooi produceert (<18 kHz). Bechsteins vleermuis en vale vleermuis zijn echter zeer zeldzaam en voor deze soorten vormt het plangebied geen leefgebied. Aanwezigheid en daarmee eventuele verstoring van beide soorten kan daarom worden uitgesloten. Omdat geluid van machines, verkeer, maar ook van muziek, zelden boven de 16 kHz uitkomt, zullen alleen de passieve luisteraars van dit geluid last hebben, in deze situatie dus alleen de gewone grootoorvleermuis (■■■■■■■■■■, 2018).

Het Kennisdocument gewone grootoorvleermuis (BIJ12, 2017) stelt dat geluid van 4 – 40 kHz het jachtsucces van deze soort sterk vermindert. De genoemde 16 kHz valt dus binnen de 'range' en de grootoorvleermuizen zullen een gebied met een geluidsfrequentie boven de 16 kHz mijden of alleen roepend (dus actief) jagen. Uit onderzoek blijkt echter dat ook de geluidsterkte hierbij van belang is (Coles et al., 1989 in ■■■■■■■■■■, 2018). In genoemd onderzoek bleek dat gewone grootoorvleermuizen het gevoeligst zijn voor geluid tussen 12 en 20 kHz. Geluid van 3 kHz horen ze pas als dit een minimale geluidsterkte van 80 dB heeft. Geluid met een frequentie van 3 kHz of hoger draagt niet ver. Bij frequenties van 5kHz en hoger was de geluidsbelasting als

gevolg van het Airforce Festival niet hoger dan die van de omgeving, hier het ritselen van bladeren (■■■■■, 2018). Een gewone grootoorvleermuis moet dus dicht bij een geluidsbron met een sterkte van 80 tot 100 dB(A) komen om eventueel last te ondervinden van het geluid. ■■■■■ (2017) toonden in het veld aan dat lawaai van het Airforce festival voor de gewone grootoorvleermuizen hier geen reden was om dit deel van hun leefgebied te mijden. Ook gewone dwergvleermuizen, een actieve luisteraar, vertoonden geen ander gedrag tijdens het Airforce festival dan in de avonden ervoor en erna (■■■■■, 2018). Zelfs tijdens het festival vlogen de dieren tussen de podia waar muziek van meer dan 85 tot 103 dB(A) schalde. Tot slot wordt genoemd dat grootoren ook als actieve luisteraars, dus met gebruik van ecolocatie kunnen jagen. Dan gebruiken ze dezelfde hoogfrequente geluiden als andere soorten zoals gewone dwergvleermuis met een frequentie van 20 kHz of meer.

Als we een relatie leggen met de muziektijden van de Military Boekelo worden alle geluidsbronnen boven de 16 kHz gefilterd (zie ook 2.2 kopje “tijd en geluid”). Op basis van dit alles wordt geconcludeerd dat geluid tijdens het evenement naar verwachting niet leidt tot een opzettelijke verstoring van foeragerende vleermuizen of vleermuizen op vliegroute (in strijd met artikel 3.5 lid 2), ook niet van de gewone grootoorvleermuis.

Verstoring door verlichting: verblijfplaatsen

Zoals toegelicht in hoofdstuk 2 zal verlichting van het terrein zich beperken tot het hoogstnoodzakelijke en alleen worden toegepast op specifieke momenten en locaties, zoals op en rond de muziekpodia, op parkeerplaatsen en langs wegen en paden. De verlichting richt zich bovendien niet op gebouwen, bosranden en beplantingen. Ook de omgeving van de vleermuistoren wordt niet verlicht of aangelicht. In de nacht wordt alle verlichting uitgeschakeld, met uitzondering van de noodverlichting voor de beveiliging. Vanwege veiligheidsoverwegingen wordt deze vorm van verlichting teruggebracht naar een maximale lichtsterkte van 5% van de totale lichtcapaciteit.

Er is tijdens het veldbezoek extra aandacht besteed aan mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen, in het bijzonder in de omgeving van de (muziek)podia op het evenemententerrein. Deze zijn niet vastgesteld. Bovendien hebben veel bomen hier een beperkte leeftijd en diameter zodat ze geen holte (als verblijfplaats) kunnen bevatten. De vleermuistoren, een bekende verblijfplaats, ligt op een afstand van ruim 100 meter van het dichtstbijzijnde podium en is omringd door bomen en beplanting. Gelet op de afstand en de aanwezigheid van omliggende, afschermende beplanting zijn effecten door verlichting die zouden kunnen leiden tot verstoring niet waarschijnlijk.

Ook van directe verstoring van vleermuizen in verblijfplaatsen zal geen sprake zijn omdat de dieren verborgen zitten in hun verblijfplaatsen en hier geen licht naar binnen kan dringen tenzij de verblijfplaats wordt aangelicht. Dit laatste is echter niet aan de orde.

Samengevat wordt geconcludeerd dat verlichting tijdens het evenement naar verwachting niet leidt tot opzettelijke verstoring van vleermuizen (in strijd met artikel 3.5 lid 2) of tot aantasting van verblijfplaatsen of de functionaliteit hiervan (in strijd met artikel 3.5 lid 4) uit te sluiten.

Foerageergebied en vliegroutes

Vleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door licht, maar de gevoeligheid verschilt per soort (■■■■■, 2016). Zo worden soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis in bepaalde situaties juist aangetrokken door verlichting. Watervleermuis en gewone grootoorvleermuis mijden juist plaatsen met verlichting.

Vanaf half september begint bij de watervleermuis de overwintering in de winterverblijfplaatsen. Afhankelijk van de weersomstandigheden foerageren kleine aantallen watervleermuizen nog in de omgeving van hun winterverblijf. Ze overwinteren op plaatsen als grotten, ijskelders, bunkers en mergelgroeven (BIJ12, 2017). Deze locaties zijn niet binnen of direct rond het plangebied aanwezig. Aanwezigheid van (foeragerende) watervleermuizen tijdens de Military Boekelo begin oktober, is dan ook niet waarschijnlijk.

Bosranden, bomen en beplantingen worden tijdens het evenement niet aangelicht. Begin oktober zijn de meeste bomen en struiken nog bladdragend, waardoor verlichting wordt afgeschermd en er overal niet of minder verlichte plaatsen in boomkronen aanwezig zijn. Hier kunnen eventueel aanwezige grootoorvleermuizen ongestoord foerageren en rondvliegen. Bovendien blijkt de gewone grootoorvleermuis lang niet altijd gevoelig te zijn voor verstoring door verlichting. Zo komen [REDACTED] (2018) in hun onderzoek met gezenderde grootoorvleermuizen op het Airforce Festival tot de conclusie, dat er geen meetbaar verschil is in het jachtgedrag van de soort voor, tijdens en na het festival. Zelfs tijdens het festival met veel geluid en verlichting vlogen een aantal (gezenderde) dieren ongestoord tussen de podia door en zochten ze hier naar voedsel. Ze lieten zich daarbij niet beïnvloeden door aanwezige, vaak felle verlichting.

Samengevat wordt geconcludeerd dat verlichting tijdens het evenement naar verwachting niet leidt tot opzettelijke verstoring van foeragerende of langsvliegende vleermuizen (in strijd met artikel 3.5 lid 2).

Optische verstoring

Voor zover bekend zijn vleermuizen tijdens het jagen en verplaatsen door hun leefgebied ongevoelig voor bewegingen van mensen en machines. Bewegingen of aanwezigheid van mensen buiten verblijfplaatsen leidt, voor zover bekend, ook niet tot verstoring ([REDACTED], 2018). Betreding van open ruimtes (schuren, zolders, loodsen) waarin bijvoorbeeld grootoorvleermuizen verblijven, hebben wel een risico op verstoring. Dit aspect is hier echter niet aan de orde. Ook niet bij de vleermuistoren. De toren is afgesloten en niet toegankelijk.

Samengevat wordt geconcludeerd dat optische verstoring tijdens het evenement naar verwachting niet leidt tot opzettelijke verstoring van foeragerende of langsvliegende vleermuizen (in strijd met artikel 3.5 lid 2) of tot een aantasting van verblijfplaatsen of het functioneren hiervan (in strijd met artikel 3.5 lid 4).

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

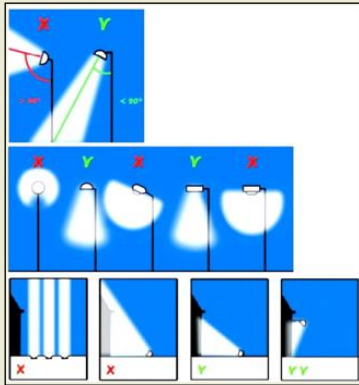
Kader – Verlichting

Een aantal nachttactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- verlichting buiten de evenementenlocatie te beperken tot maximaal 0,5 lux;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Egel

Egel is een zeer algemeen voorkomende soort in Overijssel, de soort komt veel voor in dorpskernen en randen van de stedelijke omgeving. Tuinen, bosranden, struweel en loofbos, liefst met voldoende ondergroei, zijn goede leefgebieden voor deze soort. Het plangebied is zeer geschikt als leefgebied voor egel, met name door de aanwezigheid van bos met een dik bladerdek en ondergroei van diverse kruidachtige. Gezien de ligging van het plangebied in een afwisselend landschap, is het aannemelijk dat de egel hier voorkomt. Verblijfplaatsen van de egel zijn echter onvindbaar, een egel heeft in een leefgebied meerdere verblijfplaatsen die kan bestaan uit een blad- of takkenhoop. In het plangebied zijn naar verwachting diverse verblijfplaatsen van de egel aanwezig.

Kleine marterachtigen

Van de kleine marterachtigen (wezel en bunzing) zijn de laatste 5 jaar diverse waarnemingen bekend (NDF, 2021). Aanwijzingen of sporen die wijzen op verblijfplaatsen van kleine marterachtigen zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en zijn op basis van de omvang van het plangebied ook lastig vast te stellen.

Gelet op de aanwezige terreintypen en de ligging in het landschap met veel ruigte en afwisseling, is het aannemelijk dat kleine marterachtigen wezel en bunzing voorkomen binnen het plangebied. De hermelijn (ook een soort van de kleine marterachtigen) is zeldzaam in de regio en is qua habitat kritischer dan een soort als wezel of bunzing. Er zijn geen waarnemingen bekend van de hermelijn in de direct omgeving van het plangebied (NDFF, 2021). Verblijfplaatsen van de hermelijn, bestaande uit bijvoorbeeld holle bomen of een konijnenhol zijn ter hoogte van het crossparcours niet aangetroffen. Mogelijk gebruikt de hermelijn het plangebied om zich via de landschapselementen te verplaatsen. Op de locaties waar tenten, grote groepen mensen of horecagelegenheden aanwezig zijn, worden verblijfplaatsen van kleine marterachtigen niet verwacht, omdat deze locaties veelal bestaan uit intensief grasland. Daarnaast zijn er op de bestaande wegen en paden versturende elementen aanwezig, zoals fietsers, wandelaars en autoverkeer. Geconcludeerd kan worden dat het plangebied door kleine marterachtigen wordt gebruikt om zich tussen omringende groene gebieden.

Steenmarter

De steenmarter is een algemene soort in Overijssel en kan het plangebied gebruiken als leefgebied. Gelet op de aanwezigheid van veel geschikt leefgebied en diverse omringende erven met bebouwing, is het aannemelijk dat steenmarter voorkomt. Ter hoogte van het crossparcours worden verblijfplaatsen van de steenmarter echter niet verwacht, bebouwing of takkenhopen zijn hier niet aanwezig.

Das

Tijdens het veldbezoek is extra aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van de das of sporen die wijzen op de aanwezigheid van wissels, belangrijke foerageergebieden etc. Binnen en direct rond het evenemententerrein en het tracé van de Military zijn geen sporen of verblijfplaatsen van das vastgesteld. Tevens is navraag gedaan bij Landschap Overijssel. Gelet op de recente uitbreidingen van de das in Twente en de aanwezigheid van geschikt leefgebied binnen het plangebied, lijkt de vestiging van de das vooral een kwestie van tijd.

Eekhoorn

De eekhoorn is een algemeen voorkomende soort in Boekelo en omgeving (NDFF, 2021). Verblijfplaatsen (bladnesten) zijn tijdens het veldbezoek in de bomen niet aangetroffen. Gezien de omvang van het terrein en het veldbezoek lag dit ook niet in de verwachting. In de bosgebieden rond het plangebied zijn mogelijk bladnesten van de eekhoorn aanwezig. Gezien de ligging in het landschap met veel bos en afwisseling in het landschap kan worden aangenomen dat het plangebied essentieel leefgebied van de eekhoorn betreft.

Waterspitsmuis

Ter hoogte van de Teesinkbeek en ten noorden van Boekelo zijn waarnemingen bekend van de zeldzame waterspitsmuis. Het waarnemen van de waterspitsmuis is moeilijk en vergt de nodige onderzoeksinspanningen, de waarnemingen op deze locatie dateren uit 2012 (NDFF, 2021). De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, matig voedselrijke en vrij snelstromend tot stilstaande wateren met voldoende ontwikkelde watervegetatie (Zoogdierverseniging, 2021). De Teesinkbeek biedt mogelijk geschikt habitat voor de waterspitsmuis. Vooral ook omdat deze beek gevoed wordt door helder, voedselarm grondwater.

Effecten

Algemeen voorkomende zoogdieren

Het evenement en het onderhoud en plaatsen van de hindernissen zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk en zeer beperkt verlies van leefgebied, van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren. Negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten worden niet verwacht. Er is voldoende alternatief in de omgeving voor deze soorten beschikbaar en ook na het evenement blijft het plangebied beschikbaar voor deze soorten, daarnaast betreft het hier algemeen voorkomende zoogdieren.

Das

Voor de das geldt dat negatieve effecten op burchten kan worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn er geen burchten van das vastgesteld. Volgens Landschap Overijssel heeft de das zich nog niet in het plangebied gevestigd. Waarschijnlijk liggen de dassenburchten buiten het evenemententerrein, omdat er tijdens het veldbezoek nog grondig gezocht is naar dassenburchten. Daarbij heeft de focus vooral op de habitatseisen van de das gelegen. Een aanleiding tot een nader onderzoek is niet aanwezig, omdat sporen van de das niet altijd een burcht indiceren. Dassen schuilen bovendien overdag in hun ondergrondse burchten en zullen van de menselijke activiteit en muziekgeluid naar verwachting weinig hinder ondervinden. Anders ligt het op het moment dat het donker wordt (schemer). De dassen worden dan actief en (willen) gaan foerageren. Mogelijk heeft het geluid dan tot gevolg dat de dieren niet of later hun burcht verlaten. Op het moment van het evenement wordt de kwetsbare voortplantingsperiode van de das ontzien. Deze periode loopt doorgaans van eind november tot begin juli. Het evenement gehouden in oktober leidt in elk geval niet tot verstoring van de kwetsbare voortplantingsperiode van de das. Anderzijds hebben menselijke activiteiten in het gebied (recreatie en wegverkeer, huidige en dagelijkse situatie) de dassen blijkbaar niet gehinderd door het plangebied te gebruiken als foerageergebied. De das staat tot slot bekend als opportunist die vaak in de nabijheid van mensen voorkomt en zich relatief eenvoudig aanpast aan gewijzigde omstandigheden.

De nachtelijke activiteiten van het evenement duren daarnaast slechts enkele dagen. De evenementtijden zijn bij het langste avondprogramma tot maximaal 23.00 in de avond bezig. De overige tijden van het evenement stoppen al om 20.00 in de avond (zie ook paragraaf 2.2). Het tijdstip van zonsondergang ligt op deze data rond 19.00 uur (<https://zonsondergang.info/enschede>). Afhankelijk van de weersomstandigheden treedt vanaf circa 19.30 uur de duisternis in. Er blijft voor de dassen dus nog een groot deel van de nachten over om alsnog te gaan foerageren. Mede gelet op de relatief korte duur van mogelijke verstoring is het niet waarschijnlijk dat de functionaliteit van het plangebied en omringende omgeving hierdoor wordt aangetast, ook niet door cumulatieve effecten. Er zijn in deze periode namelijk geen vergelijkbare (muziek)evenementen op deze locatie gepland, dan wel alleen evenementen die in hoofdzaak overdag (bij daglicht) plaatsvinden.

Overige soorten

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als egel, waterspitsmuis, wezel, bunzing, hermelijn, steenmarter en eekhoorn geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van genoemde soorten, zoals watergangen, bossingels, houtwallen e.d. worden niet aangetast. Bovendien vindt het evenement plaats buiten de actieve en kwetsbare perioden van genoemde soorten.

Het is moeilijk om een verblijfplaats van een eventuele wezel vast te kunnen stellen. Om die reden is het noodzakelijk om vanuit voorzorg kort voorafgaand aan het evenement een veldcheck uit te voeren om de aanwezigheid van verblijfplaatsen, van kleine marterachtigen uit te kunnen sluiten. Deze check kan pas worden uitgevoerd als het crossparcours definitief is vastgesteld. Maximaal 3 dagen voor het evenement kan het terrein door een ecooloog worden geïnspecteerd. Negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten worden daarom niet verwacht.

Conclusie: mits men rekening houdt met aanwezigheid van zoogdieren is nader onderzoek niet noodzakelijk. Geadviseerd wordt om voor het evenement een ecologisch werkprotocol op te stellen.

De aanwezigheid van beschermde fauna, en dus ook de zoogdieren, is continue door veranderingen onderhevig. Het is daarom noodzakelijk om jaarlijks, kort voorafgaand aan het evenement, het gehele plangebied (incl. transportroutes) te controleren op de aanwezigheid van beschermde zoogdieren. Een soort als de das kan zich namelijk in rap tempo in het plangebied vestigen. Het uitvoeren van deze korte check, van maximaal 1 velddag, dient uitgevoerd te worden door een ecologisch ter zake kundige. Eventuele aanvullende maatregelen (zoals het afschermen van gebieden of het ontzien van dassenburchten) kunnen op verzoek van de ecooloog toegepast

worden. De resultaten van de jaarlijks uitgevoerde flora en faunacheck dient te worden vastgelegd in een logboek.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied en omgeving. Gezien de grote van het plangebied lag dit ook niet in de verwachting. Aan de zuidwestkant van het plangebied is een bezette horst van de buizerd aanwezig (■■■■■). Een horst van boomvalk of sperwer is binnen het plangebied ook aannemelijk, maar is tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Het veldbezoek lag derhalve ook buiten het broedseizoen van jaarrond beschermde vogelsoorten. Een soort als boomvalk keert ook pas in het voorjaar rond april/ mei terug.

Op basis van het biotoop en het verspreidingsgebied komen hier de volgende jaarrond beschermde vogelsoorten voor: boomvalk, buizerd, bosuil, grote gele kwikstaart (beek), ooievaar, roek, sperwer, torenvalk, wespandief en de zwarte specht. Tijdens het veldbezoek zijn overigens waarnemingen gedaan van de buizerd en de zwarte specht. Genoemde soorten gebruiken het plangebied als leef- en broedgebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten, waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als zwarte roodstaart, koolmees, pimpelmees, boomklever en boomkruiper.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen en struwelen. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; holenduif, houtduif, merel, glanskop, staartmees, kuifmees, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels.

Effecten

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Bij evenementen is een ontheffing niet mogelijk, het evenement mag daarom nooit een nestlocatie of de functionele leefomgeving aantasten.

Het evenement en de opbouw van het evenement, inclusief de hindernissen, vindt ruimschoots na het broedseizoen van aanwezige jaarrond beschermde vogelsoorten plaats (begin oktober). Daarnaast blijft al het

aanwezige groen en bebouwing in en rondom het plangebied gehandhaafd. Van negatieve effecten op jaar rond beschermde vogelsoorten is derhalve geen sprake.

Vogels met jaar rond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de beperkte tijd en omvang van het evenement en het ruime aanbod aan alternatief leefgebied voor deze soorten worden negatieve effecten niet verwacht. Het evenement vindt ruimschoots buiten de actieve broedperiode van vogels plaats. Al het groen binnen het plangebied blijft gehandhaafd, daarnaast vindt het evenement ruimschoots buiten het broedseizoen van vogels plaats. Compenserende maatregelen is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Een soort als houtduif kan het hele jaar door broeden. Het geheel uitsluiten van een eventuele broedende vogel tijdens het evenement is daarom ook niet mogelijk. Men dient daarom maximaal 3 dagen vóór het evenement een controle uit te voeren op de mogelijke aanwezigheid van broedvogels. Bij het aantreffen van broedsels zijn mogelijk aanvullende maatregelen nodig.

Conclusie: voorafgaand aan het evenement, is een korte check op broedende vogels noodzakelijk. Men dient altijd rekening te houden met de aanwezigheid van broedende vogels.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Op 3 kilometer afstand in noordelijke richting is een relictpopulatie van levendbarende hagedis bekend (Boeldershoek, Enschede). Eelerwoude heeft hier in het zomerhalfjaar 2020 uitgebreid onderzoek naar gedaan door middel van reptielenplaatjes. Levendbarende hagedissen zijn zeer honkvast en migreren niet ver buiten het verspreidingsgebied. Meer naar het plangebied toe, in zuidelijke richting, wordt dit biotoop en de populatie afgesneden door de snelweg A35. Het is om die reden onmogelijk dat deze populatie levendbarende hagedissen het plangebied en het crossparcours (zandwegen) gebruiken om te zonnen of foerageren. Recente verspreidingsgegevens (laatste 5 jaar) en de NDFF-data laten ook geen waarnemingen van de levendbarende hagedis in de directe omgeving van het plangebied zien. Daarnaast heeft Eelerwoude aanvullend navraag gedaan bij terreinbeheerder Landschap Overijssel, ook zij geven aan dat ervoor zover bekend geen levendbarende hagedis in het plangebied voorkomt. Levendbarende hagedis wordt daarom uitgesloten van het plangebied.

Andere beschermde reptielen, zoals ringslang en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen en omstandigheden. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied (NDFF, 2021).

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Effecten

Geschikt biotoop voor beschermde reptielen is in het plangebied niet aanwezig. Daarnaast ontbreken verspreidingsgegevens van o.a. ringslangen en hazelworm. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of extra te nemen maatregelen voor beschermde reptielen is niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zijn waterelementen aanwezig.

Ondanks er geen recente verspreidingsgegevens van de strikt beschermde kamsalamander bekend zijn binnen het plangebied, kan in een aantal waterelementen de aanwezigheid van de beschermde soort kamsalamander niet worden uitgesloten. Diverse poelen die onderdeel vormen van het crossparcours (waar dus ook paarden doorheen crossen), zijn geschikt voor de kamsalamander als voortplantingsbiotoop.

5.5.1 Onderzoek amfibieën crosspoel

In mei en juni 2021 heeft Eelerwoude amfibieënonderzoek uitgevoerd in de betreffende crosspoel (afbeelding 3, afbeelding 4 en afbeelding 5). De andere waterelementen die onderdeel vormen van de cross, bleken in deze periode droog te liggen. Hierna wordt kort het amfibieën- onderzoek inclusief resultaten en effectenbeoordeling beschreven.

Afbeelding 3. Ligging onderzochte poel (roze omlijning). Boven met topografische kaart (van Aalst, 2020), onder met luchtfoto 2018 (ESRI, 2020).

Afbeelding 4. Impressie crosspoel, situatie op 12 mei 2021.

Afbeelding 5. Impressie crosspoel, situatie op 14 juni 2021.

5.5.2 Inleiding

Zoals eerder benoemd in dit rapport vindt op de zaterdag de paardencross plaats, dit betreft de dag met de meeste bezoekers en vormt tevens de “hotspot” van het evenement. Tijdens deze paardencross wordt de betreffende poel gebruikt als waterhindernis, een onderdeel van het complete crosscountryparcours. De poel wordt 1 dag betreden door ruiters en paarden, op de andere dagen van het evenement wordt de poel met rust gelaten, er vinden op dat moment in en rondom de poel geen activiteiten plaats. Voor de komende 5 jaar de crosscountry op de volgende data gehouden:

1. Zaterdag 9 oktober 2021
2. Zaterdag 8 oktober 2022
3. Zaterdag 7 oktober 2023
4. Zaterdag 12 oktober 2024
5. Zaterdag 11 oktober 2025

Op deze data vormt de betreffende poel onderdeel van het crossparcours en wordt op deze dagen met paard en ruiter betreden. Mocht de poel vlak voor het evenement droogvallen, dan wordt de poel door de organisatie aangevuld met schoon water. De poel wordt hiermee jaarrond watervoerend.

5.5.3 Veldonderzoek

Op basis van tweetal veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde amfibieën. Het onderzoek is uitgevoerd door [REDACTED], ecologisch adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 3 is de onderzoeksdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Tijdens het schepnetonderzoek is gebruikgemaakt van een standaard schepnet met een maaswijdte van 3 mm met maat 55x70 cm of 50x40 cm. De aanwezige oeverzones zijn op deze wijze steekproefsgewijs bemonsterd op het voorkomen van amfibieën.

De veldecologen van Eelerwoude werken zorgvuldig. In verband met de zeer besmettelijke schimmel *Batrachochytrium dendrobatidis* zijn de gebruikte netten inclusief schoeisel en toebehoren (cuvet) ontsmet met speciaal ontsmettingsmiddel. Zo wordt verdere verspreiding en besmetting van deze dodelijke schimmel voorkomen.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker en de weersomstandigheden per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
12-05-2021	Schepnetonderzoek	13.30 16.30	R. Kroeskop J. Blankestijn	18 °C, droog, heldere hemel, windkracht 1 Bft
14-06-2021	Schepnetonderzoek	14.00 17.00	R. Kroeskop J. Blankestijn	23 °C, droog, heldere hemel, windkracht 2 Bft

5.5.4 Onderzoeksopzet

Het veldonderzoek naar amfibieën heeft zich gericht op het bemonsteren van de betreffende poel. Dit alles in het kader op het mogelijke voorkomen van voortplantingsbiotoop van de kamsalamander en andere beschermde soorten. De inventarisatie is uitgevoerd conform richtlijnen kennisdocument Kamsalamander (BIJ12, 2017) en het onderzoeksprotocol Kamsalamander van Netwerk Groene Bureaus (tabel 2) omdat voor deze soorten protocollen zijn opgesteld. De bemonstering vond plaats doormiddel van een schepnet waarbij vanuit het hart van de poel naar oever toe werd geschept. Op plekken waar veel oevervegetatie aanwezig was, is nog eens extra goed bemonsterd. Amfibieën, met name de kamsalamander en kleine watersalamander zetten namelijk de eieren af op water en oeverplanten.

Tabel 2. Methode en werkwijze kamsalamander (NGB, 2021).

Methode en werkwijze kamsalamander							
Functie	Methode	Periode	Aantal bezoeken	Periode tussen bezoeken	Weersomstandigheden	Tijdstip	Moeilijkheidsgraad
Voortplantingswater	Schepnet	April – augustus	2 - 4	20 dagen	Wind stil water		Basis

Gezien de omvang van de projectlocatie (overzichtelijk) is gekozen om minimaal 2 veldbezoeken uit te voeren. Tussen de veldbezoeken is een minimum van 20 dagen aangehouden. De eerste bemonstering van de poel heeft zich gericht op het vangen van adulte exemplaren. De tweede bemonstering is uitgevoerd om te kunnen bekijken of er voortplanting is geweest. Hierbij worden meestal de larven gevangen, de ouders hebben hierbij in veel gevallen het water alweer verlaten.

5.5.5 Onderzoeksresultaten

Eerste veldbezoek

Tijdens de eerste bemonstering op 12 mei 2021 zijn er in de poel diverse kleine watersalamanders waargenomen. De mannelijke kleine watersalamanders waren in paarkleed. Mannelijke kleine watersalamanders ontwikkelen tijdens de paring een kam op de rug. In landfase (na voortplanting) zijn de mannelijke en vrouwelijke kleine watersalamanders eenvormig bruin (RAVON, 2021). Tijdens de eerste bemonstering met schepnet zijn er in totaal 4 vrouwtjes en 5 mannetjes gevangen met als bijvangst een groene kikker soort. Gezien het donkere uiterlijk en op basis van verspreidingsgegevens gaat het hierbij vermoedelijk om een bastaardkikker, onderdeel van het groene kikker complex (afbeelding 6).

Afbeelding 6. Gevangen kleine watersalamander op 12 mei 2021.

Tijdens het bemonsteren zijn er ook diverse larven en diverse subadulte groene kikkers aangetroffen. Tijdens het eerste veldbezoek zijn er geen waarnemingen gedaan van de kamsalamander. De kleine watersalamanders zijn nog eens goed bekeken i.v.m. mogelijke voorkomen van de alpenwatersalamander. De alpenwatersalamander is overigens een zeldzame soort in Overijssel, in Enschede, ten noorden van Boekelo, is één waarneming bekend van de alpenwatersalamander. Dit betreft echter een niet wilde en uitgezet exemplaar (NDFF, 2021).

Tweede veldbezoek

Tijdens het tweede veldbezoek zijn in mindere mate waarnemingen gedaan van de kleine watersalamanders. Er zijn in totaal 4 volwassen exemplaren gevangen en 2 larven. De meeste kleine watersalamanders vertrekken na de paring uit het voortplantingswater. Dit verklaart ook dat er tijdens de tweede bemonstering in juni minder kleine watersalamanders in de poel zijn aangetroffen. De paartijd van de kleine watersalamander loopt van eind maart tot juni. De piek van de paring ligt in april/begin mei. Door het koude voorjaar van 2021 lag deze periode wat later, wat meer rond half mei.

Ook tijdens het tweede veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van groene kikkers. Er is één adulte bastaardkikker gevangen en een aantal subadulte dieren. Subadulte groene kikkers zijn onmogelijk om op naam te brengen. Door het aantreffen van een adulte bastaardkikker kan worden geconcludeerd dat er geen raszuivere poelkikkers in de poel aanwezig zijn. Dit wordt ook bevestigd door bekende verspreidingsgegevens (NDFF) en het algemeen voorkomen van deze soort. Eieren, larven en juvenielen zijn niet tot op soort te determineren en kunnen als "groene kikker complex" worden aangemerkt.

5.5.6 Conclusie onderzoek

Kamsalamanders zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen. Van een negatief effect op de kamsalamander is derhalve geen sprake. Wel zijn er kleine watersalamanders en enkele groene kikkers waargenomen. In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de effecten op kleine watersalamander ten tijde van het evenement.

5.5.7 Effecten

Voortplantingsbiotoop

Het evenement zal naar verwachting niet leiden tot een verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Het evenement vindt plaats buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van amfibieën en dus van de kleine watersalamander. In oktober (najaar) zijn de amfibieën niet meer aanwezig in het water en zijn ze ingegraven/ondergekropen in geschikt overwinteringsbiotoop elders.

Een negatief effect op het voortplantingsbiotoop, door toedoen van crossende paarden, is geen sprake. Nadat de cross eenmalig per jaar op de zaterdag voorbij is, kan het water troebel zijn geworden door trappende paarden (opwerveling van bodemmateriaal). Ook de oever wordt daarbij beschadigd, inclusief aanwezige oevervegetatie. Pas in maart het jaar daarop komen de amfibieën uit hun winterslaap en trekken ze opnieuw het voortplantingswater in. Tegen die tijd is het water inclusief de oever en oevervegetatie weer hersteld en is deze opnieuw geschikt als voortplantingswater voor amfibieën, en dus ook de kleine watersalamander. Juist door de eenmalige cross in het jaar blijft het voortplantingswater open en wordt voorkomen dat de poel door bijvoorbeeld opslag dichtgroeit. Er is hier sprake van een tijdelijk negatief effect op het voortplantingsbiotoop van amfibieën, maar dit vindt plaats buiten de kwetsbare voortplantingsperiode.

Winterbiotoop

In oktober zijn aanwezige amfibieën, zoals de kleine watersalamander, niet meer aanwezig in voortplantingswateren. Zij zoeken beschutte plekken op zoals boomstammen, takkenrillen, stenen of plaatsen met voldoende strooisel van blad of takken. Rondom de crosspoel zijn behalve grote keien en stammen bedoeld als hindernissen geen takkenrillen, strooisel of stobben aanwezig. De paarden zouden hier namelijk onbedoeld over kunnen struikelen. De amfibieën hebben vanuit de poel de mogelijkheid om zich te verschuilen onder diverse stenen en stammen. Deze objecten zijn van dusdanige omvang en gewicht, dat deze niet verplaatst of vernield kunnen worden. Eventuele aanwezige amfibieën kunnen tijdens het evenement veilig onder de stenen en stammen schuilen. Het parcours richting de poel bestaat uit kort gemaaid grasland. Amfibieën hebben schuilplaatsen nodig met beschutting van takken of bladeren, deze zijn in dit grasland niet aanwezig. Het grasland waar bezoekers staan en waar de paarden op crossen zijn ongeschikt als winterbiotoop voor deze amfibieën. Bovendien vindt de cross maar op 1 dag op de zaterdag plaats. De rest van het jaar wordt de crosspoel en omringende gebied volledig met rust gelaten. Vanuit de zorgplicht wordt kort voorafgaand aan het evenement de crosspoel en omringende gebied gecontroleerd op de aanwezigheid van geschikt winterbiotoop. Eventuele aanwezige takkenhopen, stammen, strooisel of andere vormen van geschikte obstakels worden ontzien en/ of de route/ parcours wordt hierop aangepast. Zo wordt voorkomen dat tijdens het evenement aanwezige amfibieën worden vertrapt door paarden of het publiek.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Beschermde soorten zoals de beekprik worden hier niet verwacht, omdat de bekende verspreiding van de beekprik elders in Nederland ligt (NDFF, 2021). Binnen het plangebied zijn wel algemene vissoorten te verwachten, zoals driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars en diverse voorns.

Effecten

Beschermde vissen zoals de beekprik zijn niet in het plangebied (beek) aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of aanvullende maatregelen voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: negatieve effecten op vissen worden uitgesloten.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden. Van de dagvlindersoorten komt wel de beschermde soort kleine ijsvogelvinder voor. Tijdens het veldbezoek zijn de waardplanten, wilde kamperfoelie, aangetroffen in de ondergroei van de bosclementen. Hiermee kan worden vastgesteld dat de kleine ijsvogelvinder binnen de begrenzing van het plangebied voorkomt. Ook vanuit recente waarnemingen (NDFF) blijkt de kleine ijsvogelvinder voor te komen. De meeste waarnemingen van de kleine ijsvogelvinder concentreren zich aan de noordkant van het plangebied, ter hoogte van Teesinkbos (NDFF, 2021).

Effecten

In het plangebied is de beschermde soort kleine ijsvogelvinder aanwezig. Negatieve effecten op de kleine ijsvogelvinder worden niet verwacht, omdat alle vormen van beplanting, inclusief de waardplant wilde kamperfoelie, behouden blijft. Daarnaast vindt het evenement ook plaats net buiten de actieve vliegperiode van de kleine ijsvogelvinder (begin oktober zijn de uiterste vliegdata van de kleine ijsvogelvinder). Er vinden geen kap of graafwerkzaamheden plaats in het leefgebied van de kleine ijsvogelvinder.

Conclusie: nader onderzoek of het nemen van extra maatregelen in het kader van beschermde ongewervelden is niet noodzakelijk. Negatieve effecten op beschermde ongewervelden worden uitgesloten.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

Het evenement Military Boekelo zal ten aanzien van de in de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soorten naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb. Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van de groep van vleermuizen, die valt onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn (par. 3.2 Wnb) en de verbodsbepaling ten aanzien van het opzettelijk verstoren (artikel 3.5 lid 2).

Met betrekking tot het evenement zijn er een aantal aandachtspunten die we al volgt willen samenvatten:

Vleermuizen

In verband met mogelijke effecten door geluid en verlichting op nachttactieve soorten zoals vleermuizen, dienen specifieke maatregelen te worden genomen. Verwezen wordt naar de aandachtspunten in paragraaf 2.2.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Omdat het evenement plaats vindt buiten het broedseizoen van vogels en er geen verblijfplaatsen zijn vastgesteld van vogelsoorten die hier jaarrond gebruik van maken, is dit naar verwachting niet aan de orde.

Vestiging van nieuwe soorten

De aanwezigheid van beschermde fauna, en dus ook de zoogdieren, is continue aan veranderingen onderhevig. Het is daarom noodzakelijk om jaarlijks voorafgaand aan het evenement het gehele plangebied (incl. transportroutes) te controleren op de eventuele vestiging van nieuwe beschermde soorten, specifiek van soorten als roofvogels met een jaarrond beschermd nest of een soort als das. We adviseren om deze controle jaarlijks kort voor de opbouw van het evenement uit te laten voeren een ter zake kundige. Er kunnen dan nog tijdig maatregelen worden getroffen om effecten op aanwezige beschermde flora en fauna te voorkomen, dan wel zo klein mogelijk te houden. Geadviseerd wordt om de uitkomsten van deze inspectie vast te leggen in een korte notitie, om te onderbouwen dat het evenement plaatsvindt binnen de wettelijke kaders met betrekking tot soortbescherming van de Wet natuurbescherming.

6.1.1 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermden soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Amfibieën

Voor de crosspoel geldt dat voorafgaand aan het evenement de omringende omgeving wordt geïnspecteerd op losliggende takken of bladhopen waar overwinterende amfibieën, zoals de kleine watersalamander, aanwezig kunnen zijn. Aanwezige geschikte weggroei op de locatie van het parcours worden voorzichtig weggelegd of het parcours wordt hierop aangepast. Deze maatregelen worden genoteerd in het ecologisch werkprotocol. Met deze werkwijze houdt men zich aan de zorgplicht in het kader van beschermde amfibieën.

6.2 Bescherming gebieden

Niet- stikstof gerelateerde effecten

In de omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen ontwikkeling (evenement) maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof gerelateerde effecten

De aard van de ontwikkeling (evenement) is dusdanig klein en de afstand tot de dichtstbijzijnde Natura-2000 gebieden dusdanig groot dat een stikstof-gerelateerd effect op één of meerdere Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Een stikstofberekening middels AERIUS-Calculator is echter altijd noodzakelijk om de precieze uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen (AERIUS, 2021). Deze stikstofberekening wordt separaat opgeleverd en maakt geen onderdeel uit van deze natuurtoets.

6.3 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2 paragraaf 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling en organisatie van het evenement kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- AERIUS Calculator (2021). Datum van raadplegen: 28-01-2020.
<https://calculator.aerius.nl/calculator/?locale=nl#>
- [REDACTED], 2017. *Akoestisch onderzoek Universiteit Twente; Situatie tijdens evenementen t.b.v. de aanvraag van een revisievergunning*. Tebodin Netherlands B.V., Hengelo.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Kamsalamander Triturus cristatus*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis Plecotus auritus*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Watervleermuis Myotis daubentonii*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Das Meles meles*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.
- [REDACTED] (vertaling [REDACTED]), 2011. *Vleermuizen – Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht.
- Eelerwoude. (2017). *Toetsing Wet natuurbescherming Evenementen Universiteit Twente*. Goor: Eelerwoude.
- ESRI Nederland (2020, maart 24). *ESRI*.
- Gemeente Enschede. (2019). *Verlenen integrale evenementenvergunning Military Boekelo*. Enschede: Gemeente Enschede.
- [REDACTED] 2015. *Vleermuisinventarisatie Lonnekerberg; Verkennend vleermuisonderzoek 2015*. EcoMilieu, rapport EM15507, Vriezenveen.
- [REDACTED] 2017. *Vleermuizen op de Lonnekerberg mede in relatie tot het Airforce Festival – monitoring en analyse van het gedrag van de passieve luisteraars gewone grootoorvleermuis, vale vleermuis en Bechsteins vleermuis*. Bionet Natuuronderzoek, Stein.
- Military Boekelo. (2021, januari 20). *Programma Week van de Military*. Opgehaald van Military-Boekelo.nl: <https://www.military-boekelo.nl/Programma/WeekvandeMilitary>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF (2021, januari 28). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van NDFF- ecogrid: <https://ndff-ecogrid.nl/>
- Provincie Overijssel. (2021). *Evenementen en natuurbescherming*.
- [REDACTED], 2018. *Natuurtoets soortenbescherming voor 12 evenementdagen Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe*. Tauw bv, Utrecht.
- [REDACTED], 2016. *Beoordeling geluidseffecten alternatieve inrichting van Vliegveld Twente op broedvogels en vleermuizen*. Sovon-rapport 2016/12. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- [REDACTED] (2020, maart 24). *Imeris*. Opgehaald van www.imeris.nl
- [REDACTED], 2018. *Effecten van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente op beschermde soorten. Toetsing in het kader van de Wnb*. Bureau Waardenburg, rapportnr. 17-019. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- [REDACTED], 2017 *Monitoring vleermuizen bij festival Airforce op Vliegveld Twente*. Tauw bv, Utrecht.
- Zoogdiervereniging. (2021, januari 27). *Waterspitsmuis*. Opgehaald van Zoogdiervereniging: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/waterspitsmuis>
- Zoogdiervereniging. (2021, juli 12). *Gewone grootoorvleermuis*. Opgehaald van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-grootoorvleermuis>

Perfect Sky 21m

Crew ruimte 1e verdieping

Sponsor poort

Perfect Sky 15m

Melding brandveilig gebruik (obv gelijkwaardigheid)

ENTREE

Restaurant

Melding brandveilig gebruik (obv gelijkwaardigheid)

Haarhuis Hout verdelkst

Ladings Hout verdelkst

Bühne Haupt

Zu Kasse

Berends Bar

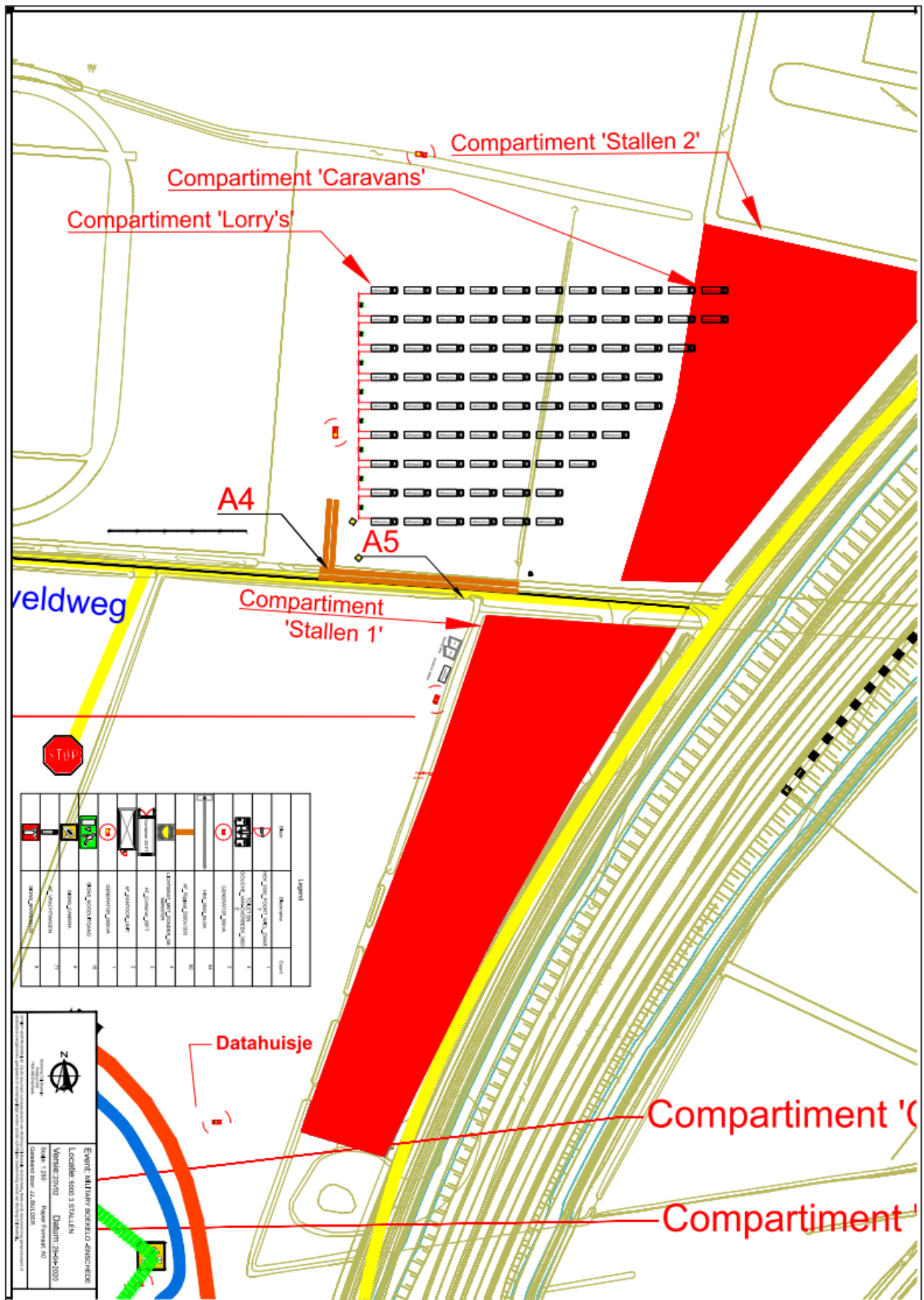
Museum op verhoging

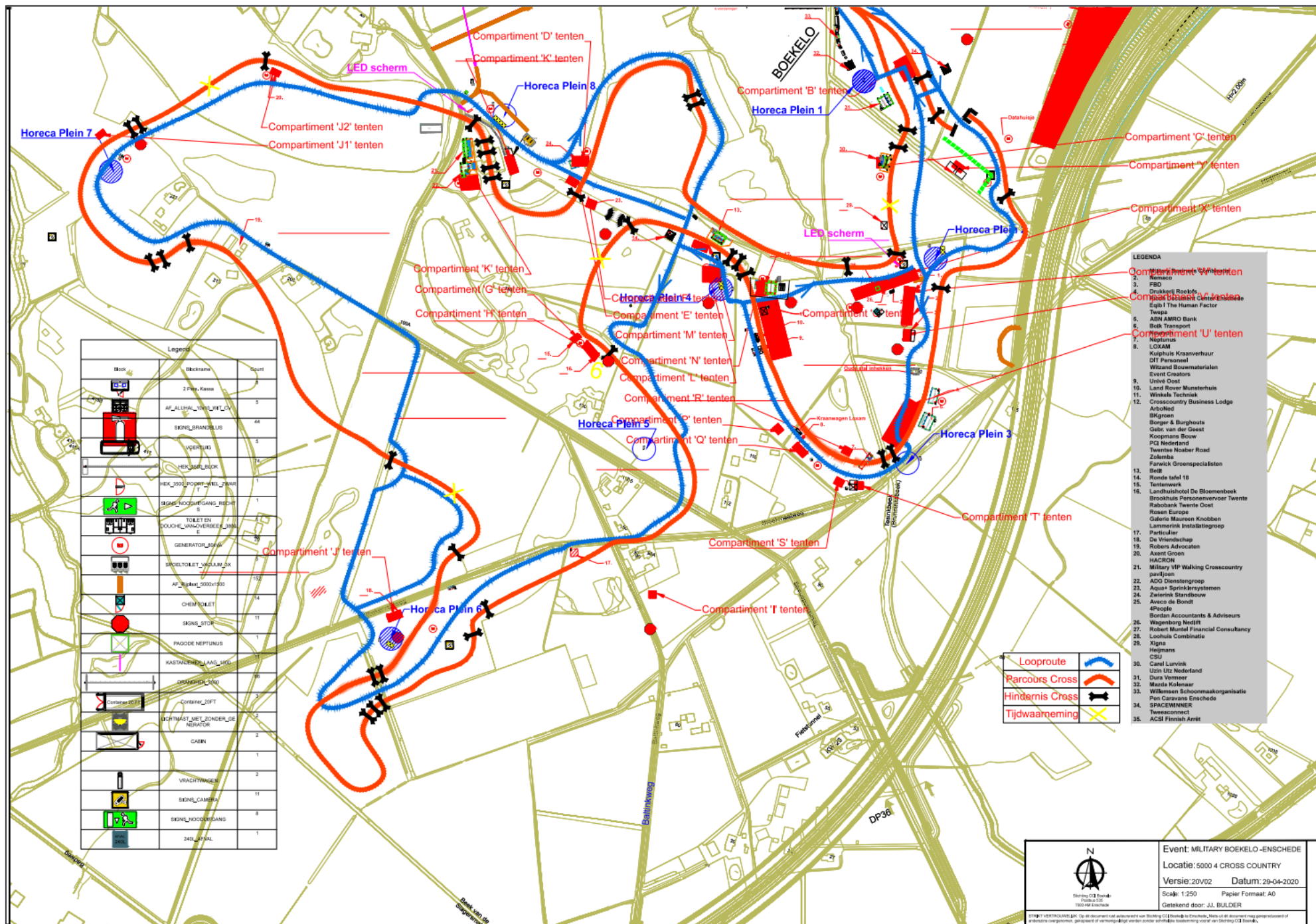
Laden/lossen C

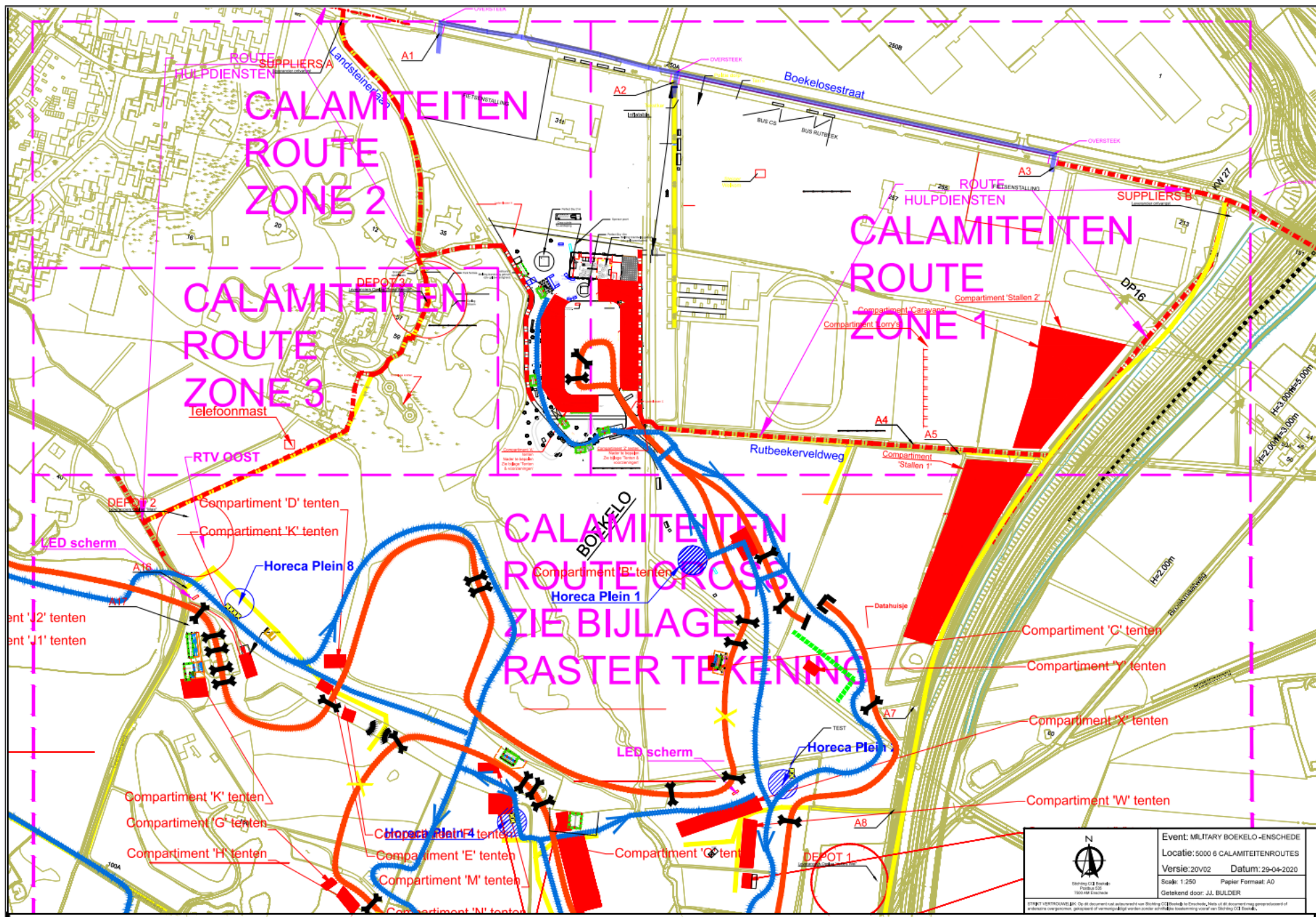
Stoepje aanbellen ruiting stalen

Houtsnipper

33.

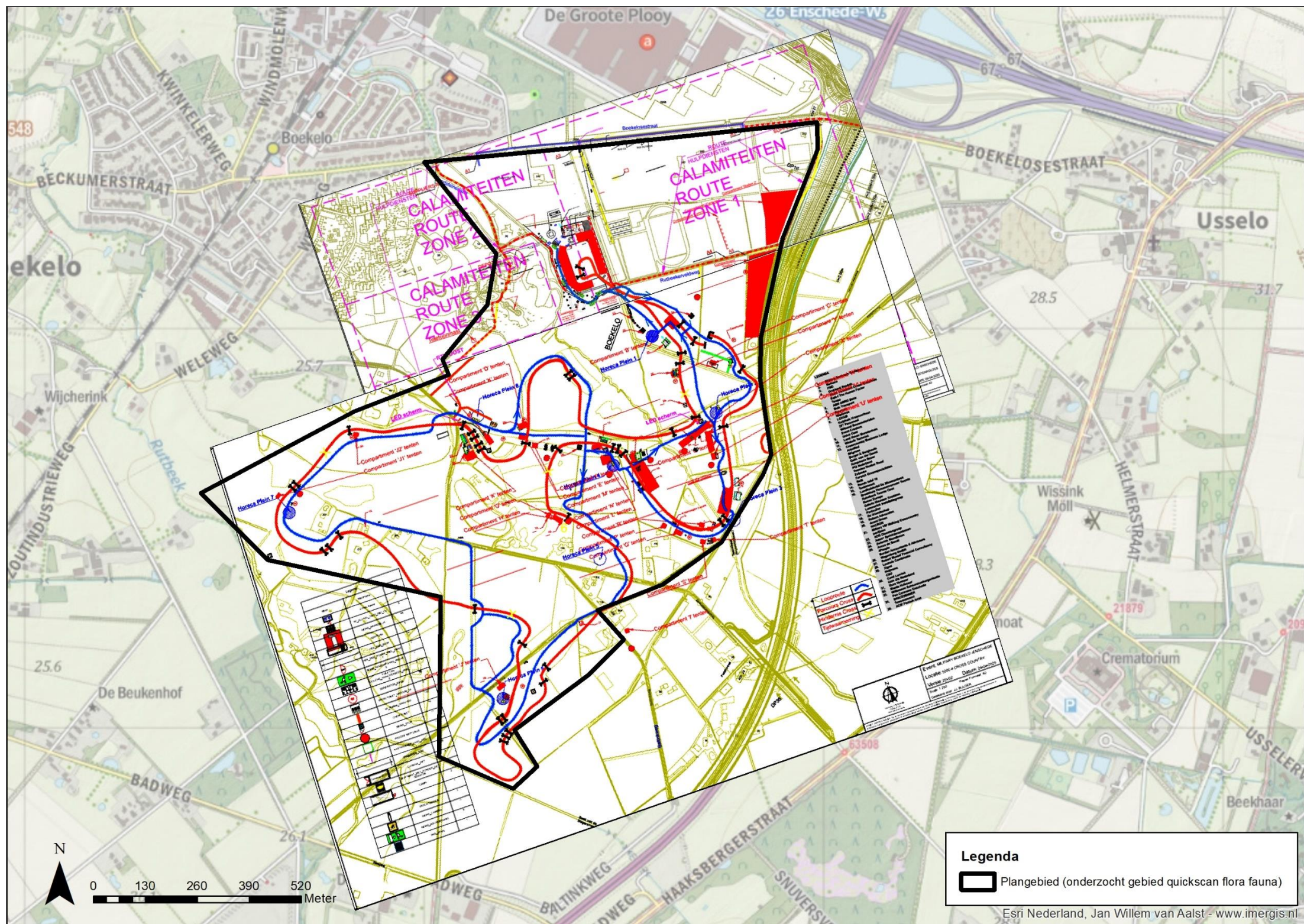

Legenda

- Military parcours
- Route publiek
- Hindernis
- Hindernisnummer
- Hospitality
- Horeca en/of publieksverkoop
- Toiletten

Bijlage 2 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd².

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

² De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door plaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

www.eelerwoude.nl